

UNITAT 7. QUE NO PARE LA MÚSICA!

I. CONTACTE (pàgs. 214-215)

Aquest apartat permet acostar-nos al panorama actual de la música en valencià. L'alumnat tindrà l'opunitat de conèixer espectacles i concerts, grups i cantautors, bandes de música, sons d'instruments, melodies i cançons on la nostra llengua té un gran ressò.

1. (pàg. 214)

La música i, en concret, la música valenciana.

- A) Banda de música;
- B) Colla de tabal i dolçaina (de la Societat Coral el Micalet, en concret);
- C) Detall del concert Com sona l'ESO;
- D) Orquestra (de la Comunitat Valenciana).

2. (pàg. 179)

a) F; b) V; c) F; d) V; e) V; f) F; g) V; h) F; i) F; j) F; k) V; l) V.

II. COMUNICACIÓ (pàgs. 216-220)

EL MAPA CONCEPTUAL

En aquest apartat l'alumne aprendrà a copsar les idees més rellevants de diferents tipus de textos i les sistematitzarà jeràrquicament mitjançant un esquema o mapa conceptual que podrà fer servir com a eina d'estudi ben eficaç.

1. (pàgs. 217-218)

- a) És un homenatge als cantants de la Nova Cançó que, en els anys seixanta i setanta, van desafiar la censura imperant i va cantar en valencià. Es diu L'herència perquè Aspencat reconeix i recull la seua influència i els agraeix la valentia, sense la qual possiblement avui no hi hauria música en valencià.
- b) «**Al vent**»: la cara al vent; «**D'un temps d'un país**»: D'un temps, d'un país que ja anem fent!; «**La fera ferotge**»: la fera ferotge; «**Homenatge a Teresa**»: Teresa rep homenatge; «**Què vos passa valencians?**»: Què vos passa valencians?; «**Va com va**»: Va com va; «**Perquè vull**»: Perquè vull, perquè tinc ganes d'estimar.
- c) 1. L'avi Siset em parlava... 2. Siset, que no veus l'estaca... 3. Si estirem tots, ella caurà... 4. Si jo l'estiro fort per aquí... 5. Però, Siset, fa molt temps ja... 6. Ben cert sé que està podrida... 7. L'avi Siset ja no diu res... 8. I mentre passen els nous vaillets...
- d) **Batalla d'Almansa**: Quan el mal ve d'Almansa; «**Ja no canta el capellà**»: Ja no canta el capellà perquè no li'n donen cap.

2. (pàgs. 219-220)

- a) L'alumnat posarà en pràctica els elements bàsics del mapa conceptual seguint les directrius de l'activitat.
- b) Resposta oberta.

III. LITERATURA (pàgs. 221-235)

LA IDENTITAT, LA REBEL·LIÓ

1. (pàg. 221)

Seguiu les directrius de l'activitat. Podem suggerir als alumnes qüestions com ara:

- Què és l'atzar?
- Creus que la poetessa se sent una dona afortunada?
- Què vol dir atzur?
- Per què creus que es defineix com una persona rebel?
- Etc.

2. (pàg. 222)

- a) – haver nascut dona: feminisme, consciència de gènere;
- de classe baixa: ideologia d'esquerres, consciència de classe;
- nació oprimida: consciència nacional catalana, opressió del franquisme, censura lingüística i ideològica.
- b) segon requadre;
- c) primer requadres;
- d) segon requadre;

3. (pàg. 224)

Lectura dramatitzada seguint el procediment habitual.

- a) Es tracta d'una entrevista de treball. Hi coincideixen dos candidats, però sembla que n'hi haurà més.
- b) Els candidats es troben sols en la sala, mentre algú des de fora els observa i els va plantejant proves que han de superar.
- c) Resposta oberta.

4. (pàg. 225)

Seguiu les directrius de l'activitat.

5. (pàgs. 226-227)

- a) Empegueir-se: torbar-se; Formoses: boniques; Horabaixa: boqueta de nit.
- b) Segon requadre;
- c) Perquè és un camp lèxic relacionat amb l'experiència física de l'amor;
- d) Tercer requadre;
- e) Perquè està marcat per la perspectiva d'una relació amorosa incipient, il·lusionant;
- f) Resposta oberta.
- g) Dominada pels mitjans de comunicació de masses»

EL MISTERI I LA INTRIGA

6. (pàg. 228)

El personatge és un detectiu o investigador privat. Les característiques que poden relacionar amb aquest personatge són de resposta oberta, tot i que alguns trets prototípics serien: fumador, solitari, malcarat, intuïtiu, masclista, intel·ligent, home, irònic, malparlat.

7. (pàgs. 229-230)

Lectura expressiva seguint el procediment habitual.

- És el pseudònim de Mark Felt, membre del FBI que va destapar el cas Watergate pel qual va haver de dimitir el president dels EUA d'aleshores, Richard Nixon;
- No;
- Sí. Actualment els clubs de futbol són societats anònimes esportives i estan dirigits per empresaris que solen tenir els seus negocis vinculats amb els clubs de futbol;
- Telefonar al mòbil que Albert li passa i començar a investigar;
- Resposta oberta;
- Resposta oberta.

8. (pàgs. 231-232)

- L'escena és descrita per un agent de policia. La descripció és prou morbosa: s'hi fixa sobretot en la quantitat de sang. Aquest fet augmenta l'interès per saber qui ha matat aquest personatge i per què ho ha fet;
- Fitxa
 - Nom de la víctima: Manel Torres Albiach
 - Edat: Vint-i-nou anys
 - Dades personals: domicili, estat civil, aficions, costums, etc. Resposta lliure
 - Professió: periodista
 - Últimes faenes: actualment treballava al diari d'Internet La Ciutat Digital
 - Lloc de la mort: la redacció del diari
 - Causa mèdica de la mort: el jove ha mort dessagnat
 - Estat de la víctima quan va ser trobada (descripció detallada): resposta oberta
 - Interpretació del modus operandi de l'assassí: és una mort «escandalosa» i cruel. Sembla com si l'assassí volgués transmetre un missatge com ara: «no fiqueu el nas perquè acabareu com aquest.»
 - Objectes de la víctima que pugen ser importants: agenda
 - Possibles testimonis que caldrà interrogar: resposta oberta
- Xavier Aliaga naix a Madrid, és periodista i en el terreny literari s'ha dedicat a la narrativa amb títols com ara Vides desafinades i El meu nom no és Irina.
Silvestre Vilaplana naix a Alcoi, és professor de secundària i alterna la seua faceta de poeta i narrador. Algunes de les novel·les que ha publicat són La frontera negra, Resurrecció, Les cendres del cavaller o El quadern de les vides perdudes
- Resposta oberta.

9. (pàg. 232)

- Qui és l'investigador? Un periodista, en la novel·la de F. Torrent, i un policia, en la de X. Aliaga.
- Què investiga? Un delictes, en la novel·la de F. Torrent, i un crim, en la de X. Aliaga.
- Qui l'ajuda? Resposta oberta, si no lliges les novel·les.

- Qui és el culpable? Resposta oberta, si no lligen les novel·les.
- Quin és el mòbil? (diners, amor, poder, venjança...) Resposta oberta, si no lligen les novel·les.
- Com es resol? Resposta oberta, si no lligen les novel·les.

MEMÒRIA HISTÒRICA

10. (pàgs. 233-234)

- Els canvien perquè amb l'arribada de la democràcia i les llibertats a l'Estat Espanyol alguns ajuntaments comencen a retirar els noms dels carrers que tenen alguna vinculació amb el règim dictatorial franquista. Podríem situar l'escena en la dècada dels vuitanta;
- L'alleujament està relacionat amb l'expectativa d'un present i un futur en pau, que supere el conflicte i el drama que representà la guerra i la posterior dictadura franquista;
- Resposta oberta;
- Presenta aquest personatge com una persona potser autoritària o de caràcter rígid, sever, perquè la descriu amb els adjectius «tesa» i «immòbil». I també venjativa com es pot veure en el refrany que sembla pronunciar «qui riu l'últim» . Resposta oberta.

CARACTERÍSTIQUES DE LA NARRATIVA POSTMODERNA

11. (pàg. 234)

El bombardeig del Mercat central d'Alacant;

- Resposta oberta.
- Resposta oberta.

12. (pàg. 235)

Resposta oberta seguint les directrius que marca l'activitat.

IV. LES PERSONES I LES LLENGÜES (pàgs. 236-245)

I. UNITAT I DIVERSITAT: LA VARIACIÓ I L'ESTÀNDARD

1. LA VARIACIÓ GEOGRÀFICA: ELS DIALECTES

1. (pàg. 237)

Activitat d'acostament a la variació dialectal, de reconeixement a la diversitat i la unitat de la llengua.

- Per orientar l'observació, els podem demanar que identifiquen en el mapa, els estats i les comunitats autònomes que representa.
- L'activitat 1 és d'acostament a la variació dialectal, de reconeixement a la diversitat i la unitat de la llengua.

2. (pàg. 237)

- A la Catalunya Nord: amb el francès i amb l'occità. A Catalunya: amb l'occità (aranés), amb el francès, amb l'aragonés i amb el castellà. A Andorra: amb el francès, amb el castellà i amb l'occità.
A les comarques d'Aragó: amb el castellà i amb l'aragonés. A terres valencianes: amb el castellà [Tot i que no ho recull el mapa, encara podríem dir que hi ha contacte amb parlars de base aragonesa a les comarques interiors]. A les Illes Balears: amb el castellà. A l'Alguer: amb l'italià i amb el sard. A la comarca del Carxe: amb el castellà.

A més, fóra bo recordar el contacte amb altres llengües derivat del turisme i la immigració: l'anglès, el francès, el noruec, l'alemany, l'àrab, el rus, etc.

- b) Es troben en procés de minorització l'occità, l'aragonés i el sard. Són llengües minoritzadores el castellà, el francès i l'italià.
- c) A França, a Espanya, a Andorra i a Itàlia.
- d) A Aragó, a Catalunya, a la Comunitat Valenciana, a les Illes Balears i a Múrcia.
- e) Bloc occidental: Andorra, part occidental de Catalunya, la Franja d'Aragó, les comarques valencianes i el Carxe. Bloc oriental: la Catalunya Nord, part oriental de Catalunya, les Illes Balears i l'Alguer.

2. LA VARIACIÓ DIALECTAL: SOBRETOT UNA QÜESTIÓ FONÈTICA

3. (pàg. 238)

Anàlisi del mapa dialectal.

- a) [kəmɪ] [páɾə]: Dialecte oriental central i septentrional (Barcelona, Tarragona, Girona, Rosselló, Illes Balears, l'Alguer)
[kamɪ] [páɾe]: Dialecte occidental (Franja de Ponent, Andorra, Lleida, sud de Tarragona, Castelló, València i Alacant)
- b) Al dialecte occidental per la manera de pronunciar la [a] i la [e].
- c) Solucions:
 - (1) territoris inclosos en el bloc oriental
 - (2) territoris inclosos en el bloc occidental
 - (3) territoris inclosos en el bloc oriental
 - (4) Illes Balears

3. ALTRES CARACTERÍSTIQUES DIALECTALS SECUNDÀRIES

Exposició teòrica que analitza els trets fonètics, morfològics i lèxics més importants de les varietats dialectals de la nostra llengua. Suggestim la possibilitat de basar les nostres explicacions en mapes lingüístics que arrebeguen aquestes varietats.

4. UN TRESOR: EL MOSAIC DELS NOSTRES PARLARS

4. (pàg. 239)

Activitat d'identificació que permet localitzar les ciutats més importants que formen part dels dos blocs de varietats de la llengua.

5. (pàg. 239)

Relació entre bloc dialectal i ciutats.

Bloc occidental inclou: Alacant, Castelló de la Plana, València, Alcoi, Morella, Gandia, Alzira, Sagunt, Vinaròs, Andorra la Vella, Lleida, Fraga, Tortosa.

Bloc oriental inclou: Maó, Perpinyà, Tarragona, Girona, Eivissa, Palma de Mallorca.

6. (pàg. 239)

Varietats dialectals de les ciutats.

Nord-occidental: Morella, Vinaròs, Andorra la Vella, Lleida, Fraga, Tortosa

Valencià: Alacant, Castelló de la Plana, València, Alcoi, Gandia, Alzira, Sagunt

Rossellonés: Perpinyà

Central: Tarragona, Girona

Balear: Maó, Eivissa, Palma de Mallorca

5. LA REALITAT LINGÜÍSTICA VALENCIANA. Convivència de llengües

7. i 8. (pàg. 240)

Activitats de síntesi que permeten analitzar els conceptes de diversitat lingüística i cultural treballats en unitats anteriors, així com conèixer el marc legal que preveu la cooficialitat del valencià i del castellà.

Les subvarietats del valencià

9. (pàg. 242)

Identificació de trets dialectals. Solucions:

- (a) territoris inclosos dins la varietat nord-occidental (incloses les comarques valencianes septentrionals)
- (b) sobretot valencià central
- (c) territoris inclosos dins la varietat nord-occidental (incloses les comarques valencianes septentrionals) i part del valencià meridional
- (d) tot el domini lingüístic tret de la major part del valencià (castellonenc, central i meridional)
- (e) castellanenc, valencià central i part del meridional
- (f) sobretot valencià central [també a la Franja d'Aragó]
- (g) les Illes Balears, punts de la costa de Catalunya (Cadaqués, Blanes) i Tàrbena (valencià meridional)
- (h) part del valencià meridional
- (i) sobretot en part del valencià meridional
- (j) jo pense: valencià (castellanenc, central i meridional); jo pens: a les Illes Balears; jo penso: nord-occidental (incloses les comarques valencianes septentrionals, oriental central)
- (k) tot el domini lingüístic inclòs part del valencià (comarques septentrionals i part de les meridionals)
- (l) vermell: bloc oriental i part del valencià meridional
- (m) territoris inclosos dins la varietat nord-occidental (incloses les comarques valencianes septentrionals)
- (n) tot el bloc occidental

10. (pàg. 242)

Resposta que dependrà de la localitat d'on siguin els aprenents. Caldrà insistir en les característiques de la subvarietat pertinent.

11. (pàg. 242)

Activitat de síntesi que permetrà als aprenents sistematitzar les subvarietats del valencià.

6. ELS DIALECTES I LA VARIETAT COMUNA O ESTÀNDAR

12. (pàg. 242)

Activitat de reflexió que permetrà fer un balanç dels progressos, de les mancances i de la viabilitat de la construcció d'un model estàndard eficaç per a tota la comunitat lingüística. Convé fer èmfasi entre la necessitat que l'estàndard arrebogue els trets comuns de la major part dels parlars a fi que siga un instrument de comunicació interdialectal eficaç i viable. L'estàndard fa un paper pràctic en les societats que difícilment és realitzable si és excessivament polimòrfic. Convé posar exemples concrets d'ús de l'estàndard en la realitat actual: «Com es podria fer publicitat, teatre, cinema, premsa, etc. que pogués ser entés per tots els parlants del mateix idioma?»

13. (pàg. 242)

Probablement que els parlants no el reconeixerien com a propi i, doncs, difícilment tindria viabilitat com a vehicle de comunicació interdialectal.

14. (pàg. 242)

La varietat estàndard ens permet comunicar-nos amb persones de dialectes diferents al nostre; per a fer-la viable cal que aquesta s'use en els mitjans de comunicació, en l'ensenyament, en la publicitat, en els llibres...

II. EL PRESENT I EL FUTUR: LA PLANIFICACIÓ LINGÜÍSTICA

Parem atenció sobre la necessitat, la definició i els objectius de les polítiques lingüístiques: la planificació lingüística com a eina de normalització. Repassem els mecanismes que intervenen en qualsevol procés de substitució o de minorització lingüística i les conseqüències que se'n deriven. Tot i que orientem el tractament vers la nostra llengua, ens interessa de mostrar aquest procés com a fenomen universal de reducció de la diversitat cultural i lingüística lligada a processos de canvi cultural, és a dir, de transculturació o aculturació.

1. UNA ULLADA AL PRESENT I AL FUTUR**1. LA PLANIFICACIÓ DEL FUTUR****15. (pàg. 245)**

Activitat que permet reflexionar entorn el concepte de minorització lingüística, procés dinàmic, segons el qual, una llengua guanya àmbits d'ús, nombre de parlants i extensió territorial al llarg del temps i a mesura que l'altra en perd.

Exposició teòrica i verbalització de les taules de coneixement de la llengua amb preguntes com ara:

1. Quants habitants hi ha en la Comunitat Valenciana?
2. Quants habitants parlen el valencià?
3. Quin percentatge d'habitants sap escriure el valencià?
4. Dins tota la nostra àrea lingüística, en quins territoris hi ha més parlants? Per què deu ser això? Què sabeu de l'ús de la llengua a Catalunya, a les Illes Balears...? Hi heu anat mai? Hi teniu família? Quina diferència hi ha en l'ús de la llengua entre Canal 9 i la TV3? Què en penseu?
5. Quin sector de la població conté un percentatge més alt de parlants? [Convé fer observar als alumnes el fet que el nombre de parlants de 3 a 9 anys és marcadament inferior a la resta de grups d'edat; això és conseqüència de la interrupció d'una adequada transmissió generacional de la llengua i de les parelles mixtes. Cal advertir el paper que deu fer l'ensenyament en l'augment en el percentatge de parlants que s'observa entre el grup de 3 a 9 anys i el grup següent (de 15 a 19)]
6. Com són els municipis on es parla més valencià? [Convé fer notar a l'alumnat el fet que hi ha més parlants a les ciutats mitjanes i als municipis petits. Això s'ha de veure com a símptoma del procés de minorització, més intens als àmbits urbans]
7. Suggerim la possibilitat d'analitzar l'ús del valencià dins de l'aula amb preguntes com ara:
 - a) Com valoraries els teus coneixements de valencià?
 - b) De quina manera has aconseguit parlar valencià?
 - c) Quina llengua parlen ton pare? I ta mare? I entre tots dos?
 - d) En quina llengua parles amb ton pare? i amb ta mare?
 - e) Al barri on vius, quina llengua sents parlar?
 - f) Creus que l'ús que es fa del valencià al teu institut és suficient? etc.

16. a 21. (pàg. 245)

Sèrie d'activitats de síntesi que permet exposar les reflexions entorn les qüestions de l'activitat anterior i fer així un breu balanç de la situació sociolingüística de la nostra llengua a les comarques valencianes. Pararem atenció especial sobre el present i el demà del valencià i, sobretot, suggerim convidar l'aprenent a estudiar amb serenitat el medi sociolingüístic més immediat.

RECERCA I EXPRESSIÓ

22. (pàg. 242)

Aquesta activitat implica una síntesi i una aplicació de tota la informació que hem fornït durant aquesta unitat. És una ocasió excel·lent perquè l'alumnat prove de representar-se el futur de la llengua.

V. CONEGUEM LA LLENGUA (pàgs. 246-264)

En lèxic comencem el treball de la fraseologia, concretament amb les solidaritats lèxiques o col·locacions. Hi trobareu també activitats per a l'ampliació dels recursos lèxics. Tanquem el treball de la fraseologia amb les locucions i els refranys.

En morfologia i sintaxi fem un repàs dels verbs derivats de *batre*, *córrer*, *fondre*, *metre* i *rompre*, continuem amb l'estudi sobre els pronoms febles, ara analitzem els pronoms atribut i el pronom complement predicatiu, així com també treballem la combinació de dos pronoms febles; pel que fa a l'oració, analitzem les compostes subordinades adverbials, condicionals i concessives; també fixem les diferències entre *perquè*, *per què* i *per a què*. També treballem les formes no personals del verb, tanquem l'anàlisi i la sistematització dels pronoms febles amb els de complement circumstancial, els de règim verbal i la combinació binària; també acabem l'estudi de l'oració amb les subordinades adverbials comparatives; descrivim els usos dels verbs *ser* i *estar* en determinacions circumstancials de temps.

Quant a fonètica i ortografia, estudiem els símbols en l'últim capítol dedicat a l'abreviació; finalment, repassem els sons [λ] i [j], l'ortografia de les consonants i grups consonàntics *tl*, *tll*, *l·l*, *mb*, *mp*, *mpt*, *mm*, *nn*, *nv*. Pel que fa a fonètica i ortografia, repassem la distinció entre [dʒ] i [j] i fem una introducció a l'ús dels tipus de lletra diferent; acabem aquest apartat, com sempre, amb un dictat.

LÈXIC

LA FRASEOLOGIA

1. (pàg. 247)

Solidaritats lèxiques.

1. llesca de pa: b.
2. llum enlluernadora: a.
3. gra d'all: b.
4. fer por: c.
5. esclatar una guerra: c.
6. plorar amargament: d.
7. declarar-se una epidèmia: c.
8. posar atenció: c.
9. odi mortal: a.
10. opinió favorable: a.

11. silenci sepulcral: a.
12. mercat negre: a.
13. cicle de conferències: b.
14. estol d'ocells: b.
15. prova fefaent: a.
16. ganivet esmolat: a.
17. rajola de xocolate: b.

2. (pàg. 247)

Activitat d'ampliació lèxica que exigeix l'ús del diccionari i el treball en grup.

Com a possibles frases proposem:

- posa'm mantega en la llesca de pa
- la llum enlluernadora em cega els ulls
- si vols fer un bon allioli necessitaràs un gra d'all
- em fa por que es faci de nit
- l'any 1936 va esclatar la Guerra Civil espanyola
- quan se'n va anar va plorar amargament
- a la Xina s'ha declarat una epidèmia de pneumònia
- posa atenció en els consells que et donen
- li tenia un odi mortal per les coses que li havia fet
- el va satisfer l'opinió favorable de tot el grup
- en la sala hi havia un silenci sepulcral
- el mercat negre és il·legal
- avui comença un cicle de conferències sobre l'anorèxia
- pel cel passa un estol d'ocells
- l'advocat defensor va aportar una prova fefaent
- va tallar el pernil amb un ganivet esmolat
- compra una rajola de xocolate

3. (pàg. 247)

Equivalències en castellà de les solidaritats lèxiques.

1. rebanada de pan
2. luz cegadora
3. diente de ajo
4. dar miedo
5. estallar la guerra
6. llorar amargamente
7. declarar una epidemia
8. prestar atención
9. odio mortal
10. opinión favorable
11. silencio sepulcral
12. mercado negro
13. ciclo de conferencias
14. bandada de pájaros
15. prueba fehaciente

16. cuchillo afilado
17. tableta de chocolate

LES LOCUCIONS ELS REFRANYS

4. (pàg. 248)

Identificació de locucions. Solucions:

1. a fi de: Locució conjuntiva.	16. si fa no fa: Locució adverbial.
2. a l'entorn de: Locució prepositiva.	17. lleig com un fus: Locució adjectiva.
3. a la vora de: Locució prepositiva.	18. llepar-se els dits: Locució verbal.
4. a les fosques: Locució adverbial.	19. malgrat que: Locució conjuntiva.
5. al cap i a la fi : Locució adverbial.	20. no arribar a la sola de la sabata d'algú: Locució verbal.
6. de gom a gom: Locució adverbial.	21. per davall de: Locució prepositiva.
7. colp baix: Locució nominal.	22. pota de gall: Locució nominal.
8. de bat a bat: Locució adverbial.	23. ser carn i ungla: Locució verbal.
9. de ben segur: Locució adverbial.	24. ser un mussol: Locució verbal.
10. de cap a peus: Locució adverbial.	25. tela metàl·lica: Locució nominal.
11. de sobte: Locució adverbial.	26. telèfon mòbil: Locució nominal.
12. en comptes de: Locució prepositiva.	27. tocar ferro: Locució verbal.
13. fil per randa: Locució adverbial.	28. tot seguit: Locució adverbial.
14. fort com un bou: Locució adjectiva.	29. ull de poll: Locució nominal.
15. ja que: Locució conjuntiva.	30. vi negre: Locució nominal.

5. (pàg. 249)

Recerca de locucions. Resposta oberta. Suggerim arreplegar les propostes dels aprenents per a ampliar el llistat de locucions.

6. (pàg. 249)

Interpretació del significat de refranys

Seguiu les orientacions del llibre de l'aprenent. Caldrà tenir en compte que els refranys són expressions arrelades als costums i a les tradicions culturals de la nostra societat.

- a) Ens aconsella que cal conrear l'amistat si volem tenir ajuda en tot moment.
- b) Informa que la pluja primaveral és molt bona per a l'agricultura.
- c) Metafòricament estableix una semblança entre pares i fills; les virtuts i els defectes s'hereten.
- d) Anuncia pluja abundant si el cel s'ompli de núvols que recorden anyells.
- e) Posa en relació dos fets: el vent de ponent sol ser molt calent i eixut quan bufa en terres valencianes i és, doncs, molt dolent, sobretot a l'estiu; de ponent, en concret, de Castella, han vingut històricament alguns problemes: el centralisme del govern espanyol situat en ciutats castellanes (Valladolid, Toledo o Madrid), la derrota de la Guerra de Successió al 1707 (batalla d'Almansa)...
- f) Convé ser qui mana, qui dirigeix o ser autònom encara que siga dins parcel·les petites.
- g) Informa que la neu és molt bona per al camp.
- h) No hem de buscar els defectes en les coses que ens vénen donades.
- i) Les relacions de parentiu ('sang') són bàsiques: les persones que són família s'ajuden mútuament, s'estimen, es fan costat.
- j) Aconsella que hem de ser prudents quan parlem.

7. (pàg. 249)

Activitat de recerca de refranys.

Seguiu les orientacions del llibre de l'aprenent.

MORFOLOGIA I SINTAXI**ELS VERBS DERIVATS DE *BATRE*, *CLOURE*, *CÓRRER*, *FONDRE*, *METRE* I *ROMPRE*****8. (pàgs. 250)**

Derivats verbals.

- Batre: abatre, debatre, rebatre
- Cloure: concloure, excloure, incloure, recloure
- Córrer: concórrer, discórrer, incórrer, ocórrer, recórrer, transcórrer
- Fondre: confondre, difondre, infondre, refondre
- Metre: admetre, arremetre, cometre, emetre, ometre, permetre, remetre, transmetre
- Rompre: corrompre, irrompre, interrompre

9. (pàg. 250)

Ús de verbs derivats de *batre*, *cloure*, *córrer*, *fondre*, *metre* i *rompre*. Solucions.

- a) confongues; admetes
- b) recorregués o recorreguera
- c) pemeteu; excloguen
- d) rebut o rebutia o va rebatre o rebuté o hauria rebutut
- e) infon o infonia o va infondre o infondrà o altres
- f) interrompa; debaten
- g) admetésseu o admetéreu
- h) combata
- i) retransmet o retransmetia
- j) confon o confonia; comet o cometia; admeta o admetia

10. (pàg. 250)

Conjugació del present d'indicatiu i de subjuntiu de *confondre* i de *permetre*. Vegeu una flexió verbal.

LES FORMES NO PERSONALS DEL VERB (INFINITIU, PARTICIPI I GERUNDI)**11. (pàg. 251)**

Ús de les formes no personals.

Infinitiu	participi passat	gerundi	conjugació
jugar	jugat	jugant	1a
batre	batut	batent	2a
fugir	ugit	fugint	3a
<i>escriure</i>	escrit	escrivint	2a
<i>respondre</i>	respost	<i>responent</i>	2a
<i>romandre</i>	romàs	romanent	2a
<i>prendre</i>	pres	<i>prenent</i>	2a

<i>plorar</i>	<i>plorat</i>	<i>plorant</i>	1a
<i>traure o treure</i>	<i>tret</i>	<i>traient (o traent)</i>	2a
<i>viure</i>	<i>viscut</i>	<i>vivint</i>	2a
<i>confondre</i>	<i>confós</i>	<i>confont</i>	2a
<i>fregir</i>	<i>fregit</i>	<i>fregint</i>	3a
<i>ferir</i>	<i>ferit</i>	<i>ferint</i>	3a
<i>llogar</i>	<i>llogat</i>	<i>llogant</i>	1a
<i>permetre</i>	<i>permés</i>	<i>permetent</i>	2a
<i>extraure o extreure</i>	<i>extret</i>	<i>extraient (o extraent)</i>	2a
<i>fer</i>	<i>fet</i>	<i>fent</i>	2a
<i>veure</i>	<i>vist</i>	<i>veient (o veent)</i>	2a
<i>meréixer</i>	<i>merescut</i>	<i>mereixent</i>	2a
<i>beure</i>	<i>begut</i>	<i>bevent</i>	2a
<i>llegir</i>	<i>llegit</i>	<i>llegint</i>	3a
<i>nàixer o néixer</i>	<i>nascut</i>	<i>naixent</i>	2a
<i>morir</i>	<i>mort</i>	<i>morint</i>	3a
<i>saber</i>	<i>sabut</i>	<i>sabent</i>	2a
<i>perdre</i>	<i>perdut</i>	<i>perdent</i>	2a
<i>encendre</i>	<i>encés</i>	<i>encenent</i>	2a
<i>interrompre</i>	<i>interromput</i>	<i>interrompent</i>	2a
<i>aparéixer</i>	<i>aparegut</i>	<i>apareixent</i>	2a
<i>ser o ésser</i>	<i>sigut (o estat)</i>	<i>sent (o essent)</i>	2a
<i>haver</i>	<i>hagut</i>	<i>havent</i>	2a
<i>coure</i>	<i>cuit</i>	<i>coent</i>	2a

12. (pàg. 251)

Deducció de la forma del gerundi.

- a) -ant;
- b) -ent;
- c) -int

13. (pàg. 252)

Classificació del participi.

Conjugació	Terminació	Exemples
1a conjugació	-at	<i>jugat; plorat; llogat</i>
2a conjugació	-ut	<i>batut; begut; sabut; perdut; interromput; aparegut; sigut; hagut</i>
	-és	<i>pres; permés; encés</i>
	-it	<i>cuit; escrit</i>
	-et	<i>tret; extret; fet</i>
	-st	<i>respost; vist</i>
	-scut	<i>viscut; merescut; nascut</i>
	altres	
	terminacions	<i>confós; romàs; mort</i>
3a conjugació	-it	<i>fugit; llegit; fregit; ferit</i>

14. (pàg. 252)

Ús de les formes no personals del verb.

- a) plojut; plovent; passat; estenent
- b) vist; permés
- c) sigut o estat; interromput; eixit; fugit
- d) desapareixent; desaparegut
- e) tret; treta
- f) escrivint; escrit (o escrits)
- g) deixat; posades
- h) movent-se

ELS PRONOMS PERSONALS FEBLES: ELS PRONOMS ATRIBUT I EL PRONOM COMPLEMENT PREDICATIU. LA COMBINACIÓ DE PRONOMS FEBLES

15. (pàg. 253)

Identificació i pronominalització de l'atribut.

- a) Jo ja *ho* estic
- b) No sabia que *les* eren (o No sabia que *ho* eren)
- c) Natàlia *ho* pareixia
- d) Sofia *l'és* (o Sofia *ho és*)
- e) La meua veïna *ho és*

16. (pàg. 253)

Identificació i pronominalització del predicatiu.

- a) Miquel *hi* viu
- b) Cap al final *s'hi* fa (o Cap al final *se'n*) fa
- c) [Es tracta d'una oració copulativa: *divertits* és atribut]
- d) Després de veure la pel·lícula *s'hi* ha quedat
- e) Encara no *hi* tinc la taula

17. (pàg. 254)

Aplicació de les normes d'ús de la combinació binària de pronoms febles.

- a) portar-*me'l*; *me l'*he deixat; *se m'*ha oblidat; *Te'l* portaré; *me'n* recorde; deixar-*te'l*; *te l'*emportes
- b) *li l'*he portada; *se l'*ha llegida; *li la* duré; *se la* llegirà; saber-*se-la*
- c) *m'ho* crec; creure-*m'ho*; *t'ho* vaig dir; *s'ho* creuria

18. (pàg. 255)

Pronominalització de complements i realització de la combinació binària de pronoms corresponent.

- a) *el regle*: CD determinat m. s. (*el*); *Cada dia te l'*he de deixar...
- b) *les sabatilles*: CD determinat f. p. (*les*); *M'agrada posar-me-les*...
- c) *els diners*: CD determinat m. p. (*els*); *Deixa'ns-els*
- d) *unes frases*: CD indeterminat (*en*); *Us en* dictaré unes
- e) *la safata*: CD determinat f. s. (*la*); *Porta'ls-la*

ELS PRONOMS PERSONALS FEBLES: ELS PRONOMS DE COMPLEMENT CIRCUMSTANCIAL I DE RÈGIM VERBAL. LA COMBINACIÓ DE PRONOMS FEBLES

19. (pàg. 256)

Identificació i pronominalització dels complements circumstancials.

- a) a Madagascar: CC de lloc (de direcció); **Hi** he anat
- b) bé: CC de manera; *Aquella pel·lícula* **hi** acaba
- c) d'un tercer pis: CC de lloc (de procedència); **N'ha** caigut
- d) amb l'ordinador: CC d'instrument; **Hi** he après
- e) a Almoines: CC de lloc (de situació); de Castelló de la Ribera: CC de lloc (de procedència); **Hi** treballem però **en** venim cada dia

20. (pàg. 256)

Identificació i pronominalització dels complements de règim verbal.

- a) de temes inversemblants: *Sempre* **en** discuteixen
- b) en les seues coses: *Són uns egoïstes: només* **hi** pensen
- c) de les notes: *Victòria no* **en** presumeix mai
- d) de la seua actitud negativa: *No se* **n'**adona
- e) a les despeses: *Tots* **hi** hem contribuït

21. (pàg. 256)

Ús de les combinacions binàries de pronoms febles adequades.

- a) *li ho* he dit
- b) Deixa-*l'hi*
- c) Volia llegir-*nos-els*
- d) Pots dur-*n'hi*?
- e) Corda'*ls-les*?
- f) Laura se'*ls* pinta
- g) Laura *li'ls* deixa

22. (pàg. 257)

Pronominalització de complements i realització de les combinacions adients.

- a) *la revista*: CD determinat f. s. (*la*); *damunt la taula*: CC de lloc (situació: *hi*); Pots deixar-*la-hi*
- b) *cap llibre*: CD quantificat (*en*); *de la biblioteca*: CC de lloc (de procedència: *en*); Encara no *n'*he agafat cap de la biblioteca (o Encara no *n'*he agafat cap llibre)
- c) *a les palpenes*: CC de manera (*hi*); *a l'habitació*: CC de lloc (de direcció: *hi*); No *hi* entres a les palpenes (o No *hi* entres a l'habitació) Només és possible posar-*hi* un pronom *hi*.
- d) *un correu electrònic*: CD indeterminat, indefinit o quantificat (*en*); *amb el teu ordinador*: CC d'instrument (*hi*); *N'hi* he escrit un
- e) *de videojocs*: CR (*en*); *amb mi*: CC de companyia (*hi*); Per què no *n'hi* parles
- f) *de l'institut*: CC de lloc (de procedència: *en*); *a les tres i quart*: CC de temps (ací pronominalitza com a *hi* perquè fa referència a una hora concreta. Vg. la nota a peu de pàgina de la 262); *N'hi* hem tornat
- g) *molts amics*: CD quantificat (*en*); *a Elx*: CC de lloc (situació: *hi*); *N'hi* tenia molts
- h) *el disc*: CD determinat m. s. (*el*); *a Enric*: CI s. (*li*); *a sa casa*: CC de lloc (de direcció: *hi*); *li l'hi* portaré (aquesta construcció és estranya a la llengua habitual, sembla forçada, de fet l'oració original hauria de ser Portaré el disc a casa d'Enric, amb dos complements; per això diem que no són gens comunes les oracions construïdes amb una combinació de tres pronoms febles)

23. (pàg. 257)

Pronominalització de complements.

- a) li les
- b) li'n
- c) los-hi
- d) me'l
- e) -la; la hi
- f) se'ls; me n'
- g) -te'l
- h) li les; li-les

L'ORACIÓ: LES ORACIONS COMPOSTES SUBORDINADES ADVERBIALS DE RELACIÓ CAUSA EFECTE: CONDICIONALS I CONCESSIVES

24. (pàg. 258)

Anàlisi d'oracions subordinades adverbials condicionals i concessives.

Condicionals: b); c); d).

Concessives: a); e); f).

25. (pàg. 258)

Ús de connectors condicionals i concessius i anàlisi d'oracions condicionals i concessives.

- a) *en cas que* (si; sempre que); proposició principal: *Hauríeu de fer preguntes*; subordinada adverbial condicional: *en cas que tinguéreu dubtes*
- b) *encara que* (a pesar que; malgrat que; per més que; per bé que; si bé); proposició principal: *He tret un aprovat*; subordinada adverbial concessiva: *encara que l'examen no em va eixir massa bé*
- c) *encara que* (a pesar que; malgrat que; per més que; per bé que; si bé); proposició principal: *M'he divertit en la festa*; subordinada adverbial concessiva: *si bé no tenia intenció d'anar-hi*.
- d) *Per...que...*; proposició principal: *no és gens difícil*; subordinada adverbial concessiva: *Per complicat que sembla*.
- e) *llevat que*; proposició principal: *Podràs jugar a bàsquet*; subordinada adverbial condicional: *llevat que estigues lesionada*.

26. (pàg. 258)

Redacció d'oracions subordinades adverbials condicionals i concessives.

Activitat de resposta oberta. Oferim a continuació una solució possible.

- a) *Tenia son, encara que dormia nou hores diàries* (concessiva); proposició principal: *Tenia son*; proposició subordinada: *encara que dormia nou hores diàries*;
- b) *No recordava la fórmula, per bé que presumia de tenir bona memòria* (concessiva); proposició principal: *No recordava la fórmula*; proposició subordinada: *per bé que presumia de tenir bona memòria*;
- c) *En cas que te'n vages, avisa'm* (condicional); proposició principal: *avisa'm*; proposició subordinada: *En cas que te'n vages*;
- d) *No podeu fer tard, llevat que tingueu una causa justificada* (condicional); proposició principal: *No podeu fer tard*; proposició subordinada: *llevat que tingueu una causa justificada*;
- e) *Mai no contava acudits, malgrat que era graciós* (concessiva); proposició principal: *Mai no contava acudits*; proposició subordinada: *malgrat que era graciós*;
- f) *A pesar que no era massa alt, jugava molt bé a bàsquet*; proposició principal: *jugava molt bé a bàsquet*; proposició subordinada: *A pesar que no era massa alt*.

L'ORACIÓ: LES ORACIONS COMPOSTES SUBORDINADES ADVERBIALS COMPARATIVES

27. (pàg. 259)

Ús dels connectors i anàlisi d'oracions subordinades adverbials comparatives.

- a) *més... que...* (comparativa de superioritat);
- b) *menys que* (comparativa d'inferioritat);
- c) *com menys... més... o com més... menys o com més... més o com menys... menys* (comparativa de proporcionalitat);
- d) *tant de... com* (comparativa d'igualtat) o *més... que* (comparativa de superioritat);
- e) *menys... que* (comparativa d'inferioritat).

28. (pàg. 260)

Redacció d'oracions subordinades adverbials comparatives.

- a) Lluís és *tan* bon esportista *com* Carles
- b) *Com més* coneixia Carme, més l'estimava
- c) Jo tinc *menys* interès en el futbol *que* tu en el bàsquet
- d) Jo era *més* prim *que* un fi deu
- e) Isabel escriu *tant com* llig Enric

FIXA-T'HI: PERQUÈ / PER QUÈ / PER A QUÈ

29. (pàg. 260)

Distinció entre *perquè*, *per què* i *per a què*.

- a) *perquè* (4)
- b) *perquè* (2)
- c) *perquè* (5)
- d) *per què* (1)
- e) *per què* (6)
- f) *per a què* (3)

30. (pàg. 260)

Ús de *perquè*, *per què* i *per a què* en contextos donats.

- a) *per què*
- b) *perquè*
- c) *per a què*
- d) *perquè*
- e) *perquè*
- f) *per què*

FIXA-T'HI: SER O ESTAR?

31. (pàg. 261)

Identificació dels valors dels verbs *ser* i *estar* con a sinònims de *trobar-se* o de *viure*, respectivament.

Trobar-se en un lloc: a); c); f).

Viure o residir en un lloc: b); d); e).

32. (pàg. 261)

Dedució de la regla d'ús dels verbs *ser* i *estar* en determinacions circumstancials de lloc.

ser (*trobar-se*); *estar* (*viure* o *residir*).

33. (pàg. 261)

Aplicació de les normes d'ús dels verbs ser i estar en determinacions circumstancials de lloc.

- a) serem;
- b) està;
- c) estaves;
- d) és; ser;
- e) era;
- f) són.

FONÈTICA I ORTOGRAFIA**LES ABREVIACIONS: ELS SÍMBOLS****34. (pàg. 262)**

Aplicació de les normes d'ús dels símbols.

- a) a; b) °C; c) cm; d) cc; e) cm²; f) N, S, E, O; g) gr; h) g; i) °F; j) ha; k) log; l) DM; m) Mb; n) m/s; o) mg; p) m; q) PTA; r) %; s) kg; t) km; u) km/h; v) kv; w) rpm; x) T; y) t; z) W.

35. (pàg. 262)

Activitat de resposta oberta. Convé que l'activitat es faci per parelles.

ELS SONS [λ] DE RAMELL I [j] DE REMEI; LES GRAFIES TL, TLL, L·L, MB, MP, MPT, MM, NN, NV**36. (pàg. 262)**

Activitat de discriminació de [λ] i [j]. Seguiu el procediment habitual. **NO ESTÀ LA SOLUCIÓ**

37. (pàg. 262)

Repàs de l'aplicació de les normes ortogràfiques de *tl*, *tll*, *l·l*, *mb*, *mp*, *mpt*, *mm*, *nn*, *nv* en un text donat.

Immensa; enmig; benpensants, simfonia; innovacions; canvi; espatlat o espatllat; vetlada o vetllada; compte; al·lucinat; ambient; immillorable; destil·lava; rotllo; innocent; vacil·lava; col·laboració; il·luminar; intel·ligència; tranquil·lament; somriure.

38. (pàg. 262)

Activitat de dictat. Seguiu el procediment habitual.

ELS SONS [dʒ] DE GENDRE I [j] DE IOGA**39. (pàg. 263)**

Activitat de discriminació de [dʒ] i [j]. Seguiu el procediment habitual. **NO ESTÀ LA SOLUCIÓ**

EL TIPUS DE LLETRA. LA REDONA, LA CURSIVA I LA NEGRETA**40. (pàg. 264)**

Aplicació de les recomanacions d'ús del tipus de lletra.

- a) *L'evangeli segons Jesucrist*
- b) *Un tramvia anomenat desig*
- c) *statu quo*
- d) **Les cèl·lules**
- e) *entonces; aleshores*

- f) *Laura enraona sola*
- g) *fa; la*

41. (pàg. 264)

Dictat. Seguiu el procediment habitual.

VI. TALLER DIGITAL (pàg. 265)

A la part general d'aquesta guia didàctica expliquem amb detall les característiques de les activitats plantejades al llibre. Ara, de manera esquemàtica, indiquem les qüestions més importants a tenir en compte en cada activitat d'aquesta unitat:

Activitat 1. La nostra música a la Xarxa

- Aquesta activitat és molt senzilla de fer. L'alumnat escolta música la qual referenciem amb diversos enllaços web i després ha de difondre-la per mitjà de codis QR.
- L'alumnat, doncs, farà servir una aplicació web a Internet per a crear un codi QR, el qual es pot llegir des de qualsevol mòbil o tablet que tinga instal·lada una app per a llegir codis QR.
- Mostrem exemples de codis QR fets i totes les apps que fan falta per tal de fer l'activitat.
- Producte resultant: un codi QR en format d'imatge, el qual poden imprimir i penjar a classe, pel centre, etc. per tal que els companys lligin aqueix codi i vegin «allò ocult».

Activitat 2. Dibuixem mapes conceptuals digitals!

- Aquesta activitat és molt senzilla de fer. L'alumnat agafarà un text (d'una cançó de l'activitat 1, per exemple) i plasmarà el contingut com a mapa conceptual digital.
- Veurem alguns exemples de mapes fets amb l'aplicació web a utilitzar.
- Producte resultant: un mapa conceptual digital. Es pot fer una exposició amb tots els mapes conceptuals (i al costat, el codi QR de la cançó...).

Activitat 3. WebQuest «Una de detectius...»

- En aquesta activitat l'alumne ha de seguir les indicacions que donem a cada part de la WebQuest (introducció, tasca, procés, avaluació i conclusió). Llegirà el text i visitarà les webs indicades a fi d'arreglar la informació que necessita per fer el producte final. Es tracta que l'alumnat aprofite el que s'ha treballat al bloc de Literatura.
- Producte resultant: fer una presentació (el format pot ser com diga el professorat o donar a triar). Pot anar bé una presentació amb text, imatges i so.

Activitat 4. Test final

- Hem creat un test amb una bateria de preguntes tancades (3-4 opcions de resposta) per tal de preguntar a l'alumnat qüestions sobre els continguts de tots els apartats de la unitat.
- Es fa aquest test per tal que servisca de recurs d'avaluació al professor. Són 15 preguntes sobre les qüestions més importants de la unitat.
- Les solucions de les respostes apareixen a la plataforma i només les pot veure el professor.

VII. RESUM (pàg. 266)

Llegir els resums dels diferents apartats.

Escriure en un quadern a part les definicions que hi apareguen.

Fer un esquema de tots els conceptes i continguts treballats per a dur-lo al portafoli.

Buscar imatges al·lusives relacionades amb el significat dels mots pertinents.

Aprofitar les activitats del taller digital per a fer la portada de la unitat del seu quadern d'activitats.

VIII. COMPROVACIÓ (pàg. 267)

1. En el mapa conceptual de l'alumne hi ha d'aparèixer conceptes com: temes (la identitat, la rebel·lió, l'amor, el sexe, el misteri, la intriga, la memòria històrica); cada tema anirà relacionat amb un gènere literari on apareixerà el títol de l'obra i el nom de l'autor a qui pertany, així com alguna de les característiques més rellevants.

2. Resposta oberta basada en les vivències personals de l'alumnat.

3. Les novel·les valencianes de gènere policíac i negre també reflexionen, i molt, sobre la construcció de la identitat, en aquest cas, col·lectiva. La novel·la de detectius acostuma a presentar una estructura regular i uns ingredients constants.

Hi ha alguns trets d'aquest tipus de novel·les que faciliten aquesta transformació. Per exemple:

- a) Predomini de l'acció
- b) Diàlegs abundants (proporcionen un ritme àgil a la narració)
- c) Llenguatge directe, planer, sovint ús d'argot (llenguatge específic de determinats grups socials: delinqüents, policia, periodistes...)
- d) Temàtica d'intriga, misteri, que sol agradar al públic
- e) Estructura prefixada
- f) Personatges carismàtics, amb molta força
- g) Retrat de la societat contemporània

4. *Pa negre* d'Emili Teixidor, *Pedra de Tartera* de Maria Barbal, *Jaume Cabré* en *Les veus del Pamano*.

5. L'aspecte que ens permet distingir el bloc occidental de l'oriental és, sobretot, la diferent pronúncia de la [a] i de la [e] en posició àtona. Com ja sabem, en el bloc oriental la [a] i la [e] àtones de paraules com ara *camí* o *pare* es pronuncien [ə] (vocal neutra): [kəmi] i [páɾə]; en canvi, en el bloc occidental es pronuncien com a [a] i com a [e]: [kami] i [páɾə].

6. A més de les diferents varietats dialectals, en la majoria de les llengües, n'hi ha una que serveix com a vehicle de comunicació entre persones que parlen varietats distintes: és la varietat estandard. En qualsevol llengua hi ha una varietat que tot parlant entén i que tot parlant reconeix com a pròpia. Si algú s'expressa en la seua varietat dialectal, de seguida, s'adverteixen característiques pròpies d'aqueix dialecte i l'interlocutor pot dir de quin lloc és aqueixa persona. En canvi, si ho fa en la varietat estàndard no es nota tant d'on prové i quin dialecte sol parlar.

L'existència d'una varietat estàndard no impedeix que continuen existint dialectes: els parlants poden utilitzar l'estàndard per a comunicar-se amb persones de dialectes diferents del seu, i poden mantenir el seu

dialecte dins els llocs on es parle. Això sol ocórrer en totes les llengües (en castellà, en anglés, en francès...). Perquè puga existir i es puga difondre l'estàndard, cal que la llengua s'use en els mitjans de comunicació, en l'ensenyament, en la publicitat, en els llibres... Això fa que tothom sàpia com parlen en altres llocs, que conega què volen dir paraules que no són habituals al seu lloc d'origen, que cada vegada s'utilitzen més determinades paraules...

7. Les **solidaritats lèxiques** o **col·locacions** són grups de paraules que tendeixen a aparèixer unides. Així, p. ex., solem dir que *una nit sense estrelles ni lluna és una nit fosca*. Quan s'acaba la negociació d'un *tracte* comercial, diem que *hem tancat un tracte*. Quan algú té molta relació amb algú altre, solem dir que són *amics íntims*. Quan una pel·lícula o una fotografia només té dos colors diem que és en *blanc i negre*; en canvi, si hi ha més colors, diem que és *en color*; etc.

A diferència de les solidaritats lèxiques, les **locucions** sí que formen unitats fixes i invariables. A més, les locucions tenen un sentit i un paper específic dins la frase: poden equivaldre a categories gramaticals diferents; és per això que hi ha locucions nominals, adjectives, adverbials, verbals, preposicionals, conjuntives.

Els **refranys** s'assemblen a les locucions perquè també són unitats fraseològiques fixes; ara bé, a diferència de les locucions, els refranys expressen pensaments complets. Solen procedir de l'experiència cultural de la societat i es refereixen a principis i veritats elaborats per cada societat concreta; solen actuar com a consells o advertències de comportament.

8. Morfologia verbal.

- a) conclou o conclourà
- b) discórrega

9. Identificació i pronominalització de l'atribut i del predicatiu.

- a) predicatiu: *lligat*; *Hi* tinc el gos;
- b) atribut: *vençut*; L'equip *ho* està;
- c) predicatiu: *gran*; El teu germà *s'hi* ha fet (també és admissible El teu germà *se n'ha* fet);
- d) atribut: *la teua millor amiga*; Carlota *l'és* (també és admissible Carlota *ho és*)

10. Identificació dels CC i dels CR i pronominalització corresponent.

- a) *del cine*: CC de lloc (de procedència: *en*); *tard*: CC de temps (normalment, el CC de temps no pronominalitza); *N'hem tornat tard*;
- b) *mai*: CC de temps (normalment, el CC de temps no pronominalitza); *a la victòria*: CR (*hi*); *El meu equip no hi renuncia mai*;
- c) *amb les teues idees*: CR (*hi*); *Hi estic d'acord*;
- d) *a la porta de l'institut*: CC de lloc (de situació: *hi*); *Us hi arreplegaré*;

11. Pronominalització de complements i realització de la combinació binària de pronoms corresponent.

- a) *la calculadora*: CD determinat f. s. (*la*); *Te la* tornaré més tard;
- b) *diners*: CD sense determinant (*en*); No vull portar-*me'n* a l'institut;
- c) *la cara*: CD determinat f. s. (*la*); *se l'ha* rentada;
- d) *la cadira*: CD determinat f. s. (*la*); Demana-*li-la*.

12. Pronominalització de complements i realització de les combinacions adients.

- a) *la moto*: CD determinat f. s. (*la*); a l'aparcament: CC de lloc (de situació: *hi*); *La hi he deixat*;
- b) *la brossa*: CD determinat f. s. (*la*); al contenidor: CC de lloc (de direcció: *hi*); *Trau-la-hi!*;

13. Anàlisi d'oracions subordinades adverbials condicionals i concessives.

- a) condicional; proposició principal: *Hauràs d'afanyar-te*; proposició subordinada: *si no vols fer tard*;
- b) concessiva; proposició principal: *Llegia perfectament*; proposició subordinada: *tot i tenir un defecte en la vista*.

14. Ús de *perquè*, *per què* i *per a què* en contextos donats.

- a) Per què
- b) Per a què

15. Ús de les normes ortogràfiques de *tl*, *tll*, *l·l*, *mb*, *mp*, *mpt*, *mm*, *nn*, *nv*.

ll·legal; mil·lenari; immersió; sol·licitar; immortal; temptació, enfonsar.

16. Aplicació de les recomanacions d'ús del tipus de lletra.

- a) Batman
- b) in media res

